

- 1 De ambachtelijke methode : van de zwarttekening wordt een blauwdruk gemaakt...
- 2 ...en die wordt nauwgezet ingkleurd met het penseel
- 3 Tenslotte worden van de ingkleurde blauwdruk kleurenfilms gemaakt en samen gemonteerd met de zwartfilm, wat een mooi ingkleurde plaat oplevert in druk (strook 1 uit De Geuzen, Onheil boven Damme)

(foto's Hans Gravekamp)

zat ik daar nog alleen te luisteren met enkele vrienden van die ploegbaas, en zo liet ik me ontvallen dat ik daar ook wel graag zou willen werken. Ik was eigenlijk niet op zoek naar ander werk, maar ik tekende altijd wel graag. Nu zochten ze toevallig iemand, dus ze zeiden: 'Kom maar een proefje afleggen'. 'Ja,' zei ik, 'maar wat moet ik dan daar voor doen?' 'Och, als ge maar binnen de lijntjes kunt blijven... want we hebben iemand nodig die binnen de lijntjes kan kleuren!'

Thuisgekomen, heb ik een oud ongekleurd album van Suske en Wiske opgezocht, wat plakkaatverf van de kinderen gepakt en ik begon meteen te kleuren, want ik was echt wel geïnteresseerd in die job. De zaterdag daarop ben ik naar dat bedrijf gegaan. Ik heb daar een rondleiding gekregen en de baas zei aan het eind: 'Kom jij maandag maar hier werken'. Zo was dat vroeger, dat zou nu niet meer zo gaan. Dus 's maandags ging ik daar werken, bij fotogravure Wens in Kontich. Dat is ergens in 1968 geweest, de exacte datum weet ik niet meer.

Fotogravure Wens was een heel plezierig bedrijf, er werkten daar zo'n 40 mensen. Ik ben daar direct begonnen met het inkleuren van Suske en Wiske. Aan de inkleuring van een Suske en Wiske werkten we met zo'n zes vrouwen. We hadden allemaal een plaat voor ons en één collega had de leiding. Die zei dan, ik zal maar zeg-

gen: 'De luchten potteke 121, de muren van het huis van Sidonie nummer zoveel, enz.' Zo heb ik het inkleuren feitelijk geleerd. Het was wel een beetje bandwerk, maar dat zag ik toen nog niet zo. Ik heb daar wel heel veel geleerd, want er werkte bij Wens een man die mij heel veel bijgebracht heeft. Met schaduwen werken, met licht en donker werken, enzovoort. Daar ging ik dan 's middags bij zitten en dan vroeg ik hem of hij mij dat ook wilde leren. Mijn echte opleiding kreeg ik dus tussen de middag. Ik vond dat zo'n knap werk, die man maakte eigenlijk kleine schilderijtjes, dat fascineerde mij, Ik heb daar wat afge-

oefend... Als wij met zijn zessen zaten in te kleuren, hadden we ieder een vel met 4 platen voor ons liggen. Die mochten we toen nog niet los snijden. En natuurlijk gaat er dan wel eens iets mis. Stel je tientallen potjes verf voor, zet daar een beker koffie tussen en... hoe voorzichtig je ook bent, die gaat wel eens om! En natuurlijk ben je dan net aan de laatste plaat bezig. Die plaat probeerde je dan te retoucheeren, maar soms ging dat niet meer. Dan kon het wel eens laat worden die dag! Bij Wens hebben we één keer een heel boek opnieuw moeten inkleuren. Dat was een fiasco. We moesten allemaal bij de directeur op het matje komen. Hij had te horen gekregen van zijn opdrachtgevers dat het boek niet goed ingekleurd was.

nodig die binnen de lijntjes kon kleuren!

KLEUR?

Kleur in Vandersteenstrips, het lijkt niet zo belangrijk, omdat de verhaallijn en de gags bovenal primeren. Toch kleurde Vandersteen bij het begin in de jaren veertig zelf al verhalen in met penseel en waterverf, denken we maar aan de publicaties in *Bravo!* en *Petit Monde*, zoals Poppy en Maggy. In de jaren vijftig zou kleur plots heel belangrijk worden, door de publicatie van Suske en Wiske en andere Vandersteenstrips in *Kuifje* en in *Ons Volkske*. Karel Boumans stond in die periode in voor de inkleuring van de Blauwe Reeks-verhalen, de Vrolijke Bengels, Het Plezante Cirkus, de Lustige Zwervers, ... Hij werkte dan met plakkaatverf op blauwdrukken die hij van de drukkerij-uitgeverij kreeg. Boumans vertrok rond 1958-

59 en toevallig of niet werd er begin jaren zestig niet zoveel ingekleurd. Op Jerom na verschenen alle strips in zwart-wit of gerasterd, zowel in de krant als in album. Pas op 1/3/1967 verschijnt het eerste Suske en Wiske-album in kleur, *De poenschepper*. De kleuren van die eerste albums zijn werkelijk prachtig, en toch wel verschillend van wat daarna volgde. Of die allereerste albums ook bij fotogravure Wens ingekleurd werden, weten we niet, maar we weten nu wel hoe het verder ging, door het verhaal van Rita Bernaers. Mogelijk komen we hierop nog terug als we meer informatie bij elkaar krijgen.

◀ Vandersteen met potjes verf in *Bravo!* (1943)